

Milica Mihaljević

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Strossmayerov trg 2

10000 Zagreb

mmihalj@ihjj.hr

FUNKCIONALNI STILOVI HRVATSKOGA (STANDARDNOG) JEZIKA

S posebnim obzirom na znanstveno-popularni i personalni podstil

U radu se daje kritički prikaz radova o funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika. Problematizira se odnos među funkcionalnim stilovima hrvatskog jezika i hrvatskoga standardnog jezika. Navode se primjeri vlastitih istraživanja poznavanja personalnoga podstila administrativnoga funkcionalnog stila i znanstveno-popularnoga podstila studenata te predlaže da se u nastavi hrvatskog jezika u srednjoj školi više pozornosti posveti baš tim funkcionalnim stilovima.

Uvod

Posljednjih se godina u kroatističkoj literaturi mnogo pisalo o funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika. Interes za funkcionalne stilove potaknut je serijom poticajnih članaka profesora Josipa Silića objavljenih u časopisu *Kolu* 1996. i 1997. godine.

Funkcionalnim su se stilovima u nekoliko članaka bavile i Lada Badurina i Marina Kovačević, a Ivo Pranjković obradio je sintaktičke značajke funkcionalnih stilova. O problemu ukidanja značenjske razvedenosti standardnog jezika, njegove polifunkcionalnosti i polivalentnosti govori Anita Peti-Stantić (2002: 365–374).

Budući da se u vezi s funkcionalnim stilovima standardnog jezika mogu izreći i neki normativni savjeti, taj je problem obrađen i u uvodnome poglavlju *Hrvatskoga jezičnog savjetnika* (1999: 57–63). Funkcionalni stilovi ušli su i u plan i program nastave hrvatskog jezika u gimnaziji i četverogodišnjim srednjim strukovnim školama. Tim je planom predviđena obradba funkcionalne raslojenosti hrvatskog jezika, a kao stilovi kojima treba obratiti posebnu pozornost navedeni su književnoumjetni-

čki, razgovorni i publicistički funkcionalni stil¹. U skladu s tim planom funkcionalni stilovi obrađeni su i u knjizi Marka Samardžije *Hrvatski jezik IV*.

Ovim bih radom željela pokazati da bi baš administrativnome i znanstvenome stilu (posebno znanstveno-popularnome ili pedagoškome podstilu) trebalo posvetiti veću pozornost jer je u njima odnos prema normi stroži, pa ih je stoga teže i naučiti. Osim toga, administrativni stil potreban je svim školovanim ljudima, a znanstveno-popularnim stilom trebali bi biti napisani i učenički i studentski referati te maturalni i diplomski radovi.

Na kraju rada prikazat ću rezultate istraživanja koji pokazuju da je znanje administrativnoga i znanstveno-popularnoga funkcionalnog stila završenih srednjoškola (studenata I. godine) veoma loše.

Ovaj se članak nadovezuje na sve što je o tome problemu objavljeno u hrvatskoj literaturi. Stoga se u članku funkcionalni stilovi ne obrađuju cjelovito, ne ponavljaju se teze s kojima se slažem, a koje su iznesene u člancima koji mu prethode, već se samo analizira ono što mi se čini spornim. Neki se pojmovi pokušavaju dodatno pojasniti, a o nekim se aspektima iznose drukčija mišljenja.

Odnos funkcionalnih stilova i hrvatskoga standardnog jezika

Kao polazište za objašnjenje nekih odnosa može nam poslužiti definicija: “Standardni je jezik autonoman vid jezika, svjesno normiran i polifunkcionalan, stabilan u prostoru i elastično stabilan u vremenu” (Samardžija 1999: 7).

Standardni je jezik određen svjesnim normiranjem, pa se može reći da je svaki standardni jezik skup norma od kojih svaka normira jedan njegov odsječak. Standardni se jezik uči, a normiranje se provodi svjesno i sustavno odgovarajućim normativnim (preskriptivnim) priručnicima.

Obično se nabraja pet funkcionalnih stilova hrvatskog jezika, koji se razlikuju s obzirom na odnos prema normi. To su književnumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni i znanstveni funkcionalni stil. Kovačević i Badurina (2002: 189) ističu da se takvoj “školskoj” podjeli ne može odreći obuhvatnost i operativnost, no da je ona opterećena mnogim manjkavostima. Baš zbog te operativnosti i u ovome sam se radu poslužila tom podjelom iako sam svjesna simplificiranosti i shematiziranosti takve podjele, spornosti teze o postojanju književnumjetničkoga funkcionalnog stila te činjenice da ti stilovi ne tvore čiste kategorije². Navedeni funkcionalni stilovi mogu pripadati standardnomu jeziku³, ali smatram da svaki stil može jednim dijelom biti i isključen iz standarda, npr. dijalekatna poezija pripada

¹ *Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske*, Posebno izdanje br. 2, 1. kolovoza 1995, Školske novine, Zagreb: “Funkcionalna raslojenost leksika. Stil i stilistika. Funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika. Glavne leksičke značajke književnumjetničkoga, publicističkoga i razgovornoga stila. Kolokvijalizmi i žargonizmi. Vulgarizmi.”

² Među tim stilovima često dolazi do preklapanja, a svaki se od njih može podijeliti na podstilove.

³ Polifunkcionalnost je jedno od temeljnih obilježja standardnog jezika.

književnoumjetničkomu funkcionalnom stilu, ali ne pripada književnoumjetničkomu funkcionalnom stilu standardnog jezika; žargonizmi pripadaju razgovornomu funkcionalnom stilu, ali za razliku od kolokvijalizama ne pripadaju standardnomu jeziku, pa stoga ne pripadaju ni razgovornomu funkcionalnom stilu standardnog jezika. Razgovor na dijalektu pripada razgovornomu funkcionalnom stilu, ali ne i razgovornomu funkcionalnom stilu individualna sloboda najveća, potpuna, neograničena, ali čini mi se da tada ne možemo govoriti o književnoumjetničkome funkcionalnom stilu standardnog jezika jer je standardni jezik po definiciji ograničen normom. Spornost teze o pripadnosti književnoumjetničkoga funkcionalnog stila standardnomu jeziku ističu svi autori koji su o tome problemu pisali⁴.

Činjenica je da se u razgovornome funkcionalnom stilu mogu čuti rečenice kao *Došao je s vlakom*. Pitanje je možemo li to prihvatiti kao značajku razgovornoga funkcionalnog stila hrvatskoga standardnog jezika.

U svojem radu Silić navodi da administrativni funkcionalni stil u želji da bude što jednostavniji dokida i ujednačuje svaku gramatičku (komunikacijski nebitnu) raznolikost. “Za nj ne postoji razlika između kategorije živoga i kategorije neživoga kad je riječ o zamjenicama-veznicima *koji* i *kakav*. (...) *Upravo smo počeli raditi na materijalu kojeg ste nam nedavno poslali*” (1996: 354).

Nesporna je činjenica da se takve rečenice pojavljuju u administrativnome funkcionalnom stilu. Pitanje je jedino je li to opravdano, treba li takve rečenice ispravljati ako želimo da one pripadaju administrativnomu funkcionalnom stilu standardnog jezika.

Ako za administrativni funkcionalni stil kažemo da ga karakterizira pleonazam, pitanje je do koje je to mjere poželjna, do koje dopustiva, a do koje nedopustiva značajka. Pleonazmi kao npr. *kako* i *na koji način* ili *no međutim* česti su u administrativnome funkcionalnom stilu, ali smatram da su oni i u tome stilu nepoželjni. Ako želimo da neki tekst bude ostvaraj administrativnoga funkcionalnog stila standardnog jezika, pitanje je treba li u njemu dopustiti konstrukcije kao *Biti će nazočni, Tri su člana dovoljni* (Silić 1996: 355).

U svakome funkcionalnom stilu možemo razlikovati najčešće realno ostvarivanje toga stila od poželjnih značajka stila. I Kovačević i Badurina govore o mogućim odstupanjima od značajka stila⁵.

⁴ Poseban položaj književnoumjetničkoga funkcionalnog stila ističu npr. Kovačević i Badurina (1999: 408): “Po mnogočemu je drukčiji od njih stil što se u literaturi najčešće navodi kao peti član ove podjele: tzv. književnoumjetnički stil.” Slična se teza iznosi i u *Hrvatskome jezičnom savjetniku* (1999: 58): “Kao što je položaj književnoumjetničkog stila u standardnome jeziku poseban (dvojben i upitan), tako je položaj razgovornog stila poseban (i još dvojbeniji i upitniji) u standardnome jeziku.” K. Bagić (1997: 16) tvrdi da književnoumjetnički (on ga naziva beletristički) funkcionalni stil uopće ne pripada funkcionalnim stilovima već da se radi o nadstilu te razlikuje literarnu od funkcionalne stilistike.

⁵ “(...) s obzirom na veće ili manje napuštanje, u pravilu nesvjesno, značajki stila” (2001: 480). “Tvrdnje su o knjižskosti, neosobnosti administrativnoga jezika već pokolebane, ne u samoj ideji administrativnoga stila, već prije u njegovoj realizaciji” (2001: 485). “Administrativni će stil težiti normativnoj korektnosti, ali je neće u-praksi dosljedno i ostvarivati” (1999: 409).

Poželjne su značajke administrativnoga funkcionalnog stila objektivnost, sažetost, neosobnost, izričitost, analitičnost, izrazna neutralnost, neobilježenost, otpornost na utjecaje drugih funkcionalnih stilova, preskriptivnost, imperativnost, klišeiziranost (*Hrvatski jezični savjetnik* 1999: 60). U praksi to često nije tako te su baš tekstovi pisani administrativnim funkcionalnim stilom nejasni i komplicirani. Primjere potpuno nejasnih tekstova pisanih administrativnim funkcionalnim stilom navode Kovačević i Badurina (2001: 484).

Dakle, u svakome funkcionalnom stilu možemo razlikovati a) značajke koje se u funkcionalnome stilu često pojavljuju, ali ih treba izbjegavati ako želimo da funkcionalni stil pripada standardu (npr. nerazlikovanje *koji/kojeg* u administrativnome funkcionalnom stilu te nerazlikovanje instrumentala sredstva i instrumentala društva u razgovornome funkcionalnom stilu), b) značajke koje su dopustive u određenome funkcionalnom stilu standardnog jezika (npr. sklanjanje pridjeva i zamjenica po određenoj sklonidbi i odbacivanje navezaka u administrativnome funkcionalnom stilu), te c) poželjne značajke u određenome funkcionalnom stilu (npr. leksička i terminološka unifikacija u administrativnome i znanstvenome funkcionalnom stilu).

Kao što se hrvatski standardni jezik uči i nitko nije rođenjem govornik hrvatskoga standardnog jezika, i pojedine funkcionalne stilove treba učiti da bi oni bili stilovi hrvatskoga standardnog jezika. Za svaku od značajka pojedinoga funkcionalnog stila može se postaviti pitanje je li to značajka pojedinoga funkcionalnog stila zato što se u njemu često pojavljuje ili zato što bi se u njemu trebala pojavljivati, tj. pristupamo li opisu funkcionalnog stila kakav on trenutačno jest (deskriptivan pristup) ili propisujemo funkcionalni stil standardnog jezika kakav bi on trebao biti (normativan pristup)⁶.

Nekoliko karakterističnih značajka za razgraničenje funkcionalnih stilova hrvatskoga standardnog jezika

Svi funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika imaju nešto zajedničko. To je općeobvezatni neutralni standardni jezik. Osim toga svaki od tih stilova ima i nešto po čemu se razlikuje od ostalih funkcionalnih stilova. Razlike među funkcionalnim stilovima postoje na leksičkoj, morfološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj razini.

Tako možemo reći da je književnoumjetnički funkcionalni stil na leksičkoj razini obilježen poetizmima, razgovorni stil standardnog jezika kolokvijalizmima, a razgovorni stil koji ne pripada standardu žargonizmima, publicistički je funkcionalni stil obilježen žurnalizmima, administrativni stil obilježen je administrativizmima, a znanstveni znanstvenim nazivima (terminima). Međutim, dok za leksičke značajke ostalih funkcionalnih stilova možemo reći da imaju neutralan ili pozitivan

⁶ Ovo je poglavlje rezultat brojnih razgovora koje sam vodila sa svojim kolegicama Lanom Hudeček i Anđelom Frančić.

predznak, administrativizmi često imaju negativan predznak. Administrativizmi su leksemi koji se pojavljuju u administrativnome funkcionalnom stilu (*nadnevak* umjesto *datum*, *zamolba* umjesto *molba*, *privitak* umjesto *dodatak*, *izvješće* umjesto *izvještaj*, *djelatnik* umjesto *radnik*). Administrativizmi mogu biti i sintagme, npr. *na temelju*, *u svezi*, *djelatno vrijeme* umjesto *radno vrijeme*. Kovačević i Badurina (2001: 481) uvode pojam lažnog administrativizma⁷. Dakle, među administrativizmima mogli bi se razlikovati poželjni administrativizmi, riječi i izrazi koji su pozitivna značajka administrativnoga funkcionalnog stila, od nepoželjnih ili lažnih administrativizama.

U različitim funkcionalnim stilovima različit je i odnos prema posuđenicama iz živih jezika kao i prema internacionalizmima. Npr. u razgovornome funkcionalnom stilu mogu se upotrebljavati posuđenice kao npr. *komputer*, *printer*, ali u znanstvenome funkcionalnome stilu treba kad god je to moguće upotrebljavati hrvatske nazive *računalo* i *pisac*.

Na leksičkoj se razini može promatrati i različit odnos prema sinonimima. Dok su u književnoumjetničkome i publicističkome funkcionalnom stilu sinonimi poželjni i obogaćuju jezik, u razgovornome funkcionalnom stilu mogu se upotrebljavati bez ograničenja, a u administrativnome i znanstvenome funkcionalnom stilu oni su nepoželjni te treba težiti tomu da isti pojam bude označen uvijek istim izrazom⁸.

Na morfološkoj razini možemo pratiti razliku u uporabi padežnih navezaka u različitim funkcionalnim stilovima. U funkcionalnim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi navesci su poželjniji, u književnoumjetničkome funkcionalnom stilu uporaba navezaka je slobodna, ali se navesci također često pojavljuju, dok se u razgovornome funkcionalnom stilu navesci rijetko pojavljuju⁹.

U funkcionalnim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi preporučuje se dekliniranje brojeva (administrativni, znanstveni), u funkcionalnim stilovima koji imaju blaži odnos prema normi brojevi se ne dekliniraju (razgovorni). U publicističkome funkcionalnom stilu brojevi se uglavnom također dekliniraju, npr. *Hrvati prvih dviju generacija izravno su zainteresirani za mnogostruke veze sa starom domovinom; Jer, već dugo netko nije bio na tablici ispred Croatije, a sraz dviju vodećih momčadi podigao je nogometno raspoloženje ne samo u Zagrebu*¹⁰.

Na morfološkoj razini možemo promatrati i razliku u deklinaciji posvojnih zamjenica i posvojnih pridjeva (*Markov / Markova ili Markovoga*) te u uporabi neodređenih ili odnosnih zamjenica (*netko – tko, nešto – što* itd.).

⁷ Ima međutim i lažnih administrativizama za koje se "pronio glas" da su poželjni i (jedino) prihvatljivi u hrvatskome jeziku. Takav je lažni administrativizam primjerice leksem *košovnik*; slična je sudbina i leksema *zamolba* (2001: 481).

⁸ O tome više vidi u Mihaljević 1998.

⁹ U razgovornome se jeziku jedino često pojavljuju navesci u genitivu ako se uz pridjev ne nalazi i imenica, npr. *imam dvojku iz hrvatskoga*.

¹⁰ Primjeri su preuzeti iz *Hrvatskoga nacionalnog korpusa*.

Na tvorbenoj razini možemo razlikovati stilove koji se služe tvorbenim mogućnostima te potiču stvaranje novih tvorenic od stilova u kojima se uglavnom ne stvaraju nove tvorenice. U prvu skupinu pripada književnoumjetnički funkcionalni stil (npr. *metloboj*, *bodljorepa* u *Harryju Potteru* ili *šalaonica*, *zabavljaonica*, *škakljaonica*, *smješkaonica*, *smjehorađaonica* u *Školi smijanja* Sanje Pilić, *glavator*, *kučator*, *zubator* u pjesmi *Gnjavator* Zvonimira Baloga) te znanstveni funkcionalni stil gdje je tvorba jedan od najčešćih načina postanka novih naziva za nove pojmove (npr. *prebirnik*, *suosnik*, *staklište*). U drugu skupinu pripada administrativni funkcionalni stil te u nešto manjoj mjeri publicistički i razgovorni funkcionalni stil standardnog jezika. U razgovornome stilu koji ne pripada standardu (žargonu) tvorbene su mogućnosti potpuno otvorene.

O razlikama među funkcionalnim stilovima na sintaktičkoj razini u nekoliko radova pisao je Ivo Pranjković. On ističe da se vrlo važna, ako ne i najvažnija, sintaktička razlika među pojedinim funkcionalnim stilovima sastoji u tome što u jednim prevladavaju glagolske, a u drugima imenske konstrukcije. U apstraktnim funkcionalnim stilovima prevladavaju imenske konstrukcije, a u konkretnim glagolske konstrukcije. Apstraktni su funkcionalni stilovi znanstveni, administrativni i publicistički dok su konkretni funkcionalni stilovi razgovorni i književnoumjetnički. Konkretnim je funkcionalnim stilovima svojstvena koordinacija, asindetizam i nedostatak konektora, dok je apstraktnima svojstvena subordinacija, sindetizam i konektori.

Na sintaktičkoj razini funkcionalni se stilovi razlikuju i s obzirom na položaj enklitike. Budući da je enklitika riječ bez vlastita naglaska, ona se naslanja na naglašenu riječ ispred sebe. Glagolske enklitike u funkcionalnim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi u složenim glagolskim oblicima najčešće stoje iza prve naglašene riječi u rečenici ili iza prve naglašene riječi druge naglasne cjeline (a to je najčešće iza glagola). Enklitika se u stilovima koji imaju stroži odnos prema normi ne bi smjela pojaviti iza kakve stanke u rečenici jer se u tome slučaju nema na što nasloniti¹¹.

U ovoj sam tablici pokušala prikazati nekoliko karakterističnih značajka po kojima se funkcionalni stilovi razlikuju:

funkcionalni stil	leksička razina		
	riječ	posuđenice ¹²	sinonimi
književnoumjetnički	poetizam	slobodan	DA
razgovorni	kolokvijalizmi/žargonizmi	DA	DA/NE
publicistički	žurnalizmi	DA/NE	DA
administrativni	administrativizmi	NE	NE
znanstveni	nazivlje	NE	NE

¹¹ O tome više vidi u *Hrvatski jezični savjetnik* (1999: 268–269).

¹² Oznaka da/ne uz posuđenicu označuje poželjnost/nepoželjnost uporabe posuđenica u određenome funkcionalnom stilu. Dakle, označuje što je u određenome stilu preporučljivo, a ne što se u njemu najčešće ostvaruje.

funkcionalni stil	morfološka razina			
	navesci	deklinacija brojeva	deklinacija posv. zamj. i pridjeva	neodr./odn. zamjenice
književnoumjetnički	DA/NE	slobodno	slobodna	slobodno
razgovorni	NE	NE	određena	neodređena
publicistički	DA/NE	DA/NE	određena/neodređena	neodređena/odnosna
administrativni	DA/NE	DA	određena	neodređena/odnosna
znanstveni	DA	DA	neodređena	odnosne

funkcionalni stil	sintaktička razina	
	konkretan/apstraktan	položaj enklitike
književnoumjetnički	konkretan	slobodan
razgovorni	konkretan	slobodan
publicistički	apstraktan	trebao bi težiti drugome mjestu
administrativni	apstraktan	trebao bi težiti drugome mjestu
znanstveni	apstraktan	strogo drugo mjesto

Tablicom, naravno, nisu obuhvaćene sve moguće razlike među funkcionalnim stilovima.

Pripada li jezik reklame administrativnomu funkcionalnom stilu?

U Silićevu članku *Administrativni stil hrvatskoga standardnog jezika* administrativni je stil određen ovako: “Administrativni je jezik inače prvenstveno jezik ureda, jezik politike, jezik industrije, jezik trgovine i jezik reklame” (1996: 350).

Kovačević i Badurina kažu da se administrativni funkcionalni stil ostvaruje u administraciji u najširem smislu riječi, ali i u politici, industriji, trgovini, reklamama. One ističu da se administrativni stil na poseban način ostvaruje u propagandi. “Primjerice uveličavanje i kreativno poigravanje jezičnim sredstvima svojstveno promidžbenoj poruci sasvim je neprimjereno pravnim dokumentima...” (2001: 480).

Možda se u primjerima kao što su oni koje navode Kovačević i Badurina¹³ i može govoriti o administrativnome stilu u promidžbi, ali većina analiziranih reklama (radijskih, televizijskih, reklame u časopisima, na plakatima) nema nijednu značajku administrativnoga funkcionalnog stila.

U *Hrvatskome jezičnom savjetniku* administrativni se stil određuje kao jezik uprave, politike, ureda, trgovine, ugovora, rješenja, molba (1999: 60). Dakle, u toj se definiciji ne spominje jezik reklame ili promidžbe.

¹³ Pravila nagradne igre, Pravila Ekspres EL-14 (2001: 482).

Da bismo mogli odrediti kojemu funkcionalnom stilu jezik reklame pripada, treba imati na umu koji je osnovni cilj reklame¹⁴ te kako se taj cilj nastoji postići.

Cilj je reklame uvjeriti potencijalnoga kupca da mu je proizvod potreban. Stoga se reklama može odrediti kao stvaranje ili komuniciranje ideja o proizvodima radi poticanja potrošača na kupnju. Reklama se duhovito može odrediti kao najuvjerljivija poruka usmjerena na prodaju najizglednijim kupcima proizvoda ili usluge za “najnižu” cijenu (u stvarnosti je to često najviša moguća cijena). Nesporno je da reklama mora zaokupiti pozornost, pobuditi zanimanje i u potrošaču potaknuti želju da posjeduje proizvod, čime se on navodi na to da što prije ode u trgovinu da bi ga kupio. Reklama mora biti uočljiva, mora jednoznačno odrediti proizvod, obećati kupcu neku korist ako kupi proizvod i sve to učiniti jednostavno, jasno i kratko.

Analizirajući reklame možemo analizirati paradigmatške i sintagmatske odnose. Paradigmatški odnosi temelje se na uspostavljanju odnosa danoga proizvoda s drugim proizvodima iste namjene (npr. razlika između reklamiranoga “našeg” deterdženta i kojega drugog deterdženta), sintagmatski se odnosi temelje na bliskosti, jedan se proizvod nalazi u sintagmatskim odnosima sa svim drugim proizvodima (naravno istoga proizvođača) koje bi potrošač morao imati kako bi ispunio svoj cilj (npr. ruž za usne – maskara – sjenilo – dezodorans itd.). U reklamama možemo razlikovati tri vrste poruka:

- lingvistička poruka – jezična poruka,
- nekodirana ikonička poruka – slikovna poruka,
- kodirana ikonička poruka, skriveni pokušaj da se kupac uvjeri emocionalno, a ne logički.

U reklamama je česta igra riječi (*najmještaj – naj + namještaj, najvijač – najbolji navijač, šumjeće – šumeće tablete*, igra riječi s imenicom *umijeće*), uporaba stilskih figura – metafora (*Da bi naranča postala breskva – reklama za anticelulitnu kremu, Tjedan vrućih ponuda u Seat salonima, Otvorite potrošački kredit bez jamaca, Novac u sigurnim vodama*), metonimija (*Daj mi Zagreb – reklama za zagrebačko izdanje Jutarnjeg lista*), uporaba homografa (*Pronto mami osmijeh mami*), uporaba rime (*I sitno je bitno, S Prantom mama očisti i obriše sve što Marko zamaže i nariše*), tvorba novih riječi s pomoću tvorbenih modela (*Zubokvarija – u reklamama za Plidentu, pusomjer – u reklamama za pelene*), uporaba dijalekata i osobnih imena (*Mare, jesi li mi očistila postole? Gren na Pjacu. – reklama za cipele Jelen*), uporaba frazema (*Što više – to bolje – reklama za Simpu*), uporaba stranih riječi (*Vip.me teens “happy hour”*) itd. Pokušava se privući pozornost, nudi se proizvod koji se opisuje kao ono što zadovoljava potrošačevu potrebu, stvara potrošačev *image*, ukratko ispunjava sve o čemu je potencijalni potrošač oduvijek sanjao.

Nakon provedene analize čini mi se da se jezik reklame ne može jednoznačno i bez ostatka podvesti ni pod jedan funkcionalni stil. To je još jedan dokaz tvrdnje da je podjela na pet temeljnih funkcionalnih stilova shematska apstrakcija te da se

¹⁴ Iscrpna analiza jezika reklame nalazi se u knjizi Cook 1992.

funkcionalni stilovi u praksi miješaju i preklapaju. Jezik reklame ima mnoge značajke zajedničke s književnoumjetničkim funkcionalnim stilom (igra riječi, stilske figure, rima). Kao i u književnoumjetničkome stilu i u jeziku reklame individualna je sloboda najveća i ne treba je ograničavati (možemo li reći da je *najvijač* u reklamama pogrešno), dobro je sve ono što je namjerno, sve ono što doprinosi uočljivosti reklame i dovodi do prodaje reklamiranoga proizvoda. Može se odstupiti od svake pa i pravopisne norme (npr. pisanje svih riječi malim slovima). Naravno, može se govoriti o pogrešci u reklamama, ali tu se radi o nenamjernoj pogrešci, npr. *Napredak kojeg se vidi* umjesto *Napredak koji se vidi*, *koristiti što* umjesto *koristiti se čime*, *prodavatelj* umjesto *prodavač* u reklamama za *hyundai*.

S druge strane administrativni stil veoma je strogo određen normama i svojom preskriptivnom funkcijom, tj. on služi za izricanje onoga što se propisuje i za oblikovanje jasnih i nedvosmislenih tvrdnja. Karakterizira ga klišeiziranost izraza, osiromašeni leksik, jednostavnost, jasnoća, nedvosmislenost, leksička unifikacija, tj. odabir jedne istoznačnice¹⁵ na štetu ostalih¹⁶, a sve te značajke jezik reklame sigurno nema. Stoga možemo zaključiti da jezik reklame ne pripada administrativnome funkcionalnome stilu. To naravno ne znači da trebamo zaključiti da jezik reklame pripada književnoumjetničkome funkcionalnom stilu jer reklama nije književno djelo, već samo da se jezik reklame ne može podvesti ni pod jedan funkcionalni stil.

Znanstveno-popularni funkcionalni podstil u praksi

Znanstveni funkcionalni stil dijeli se na strogo znanstveni stil i znanstveno-popularni funkcionalni stil. Znanstveno-popularnim funkcionalnim podstilom pišu se (ili bi se trebali pisati) školski udžbenici pa se stoga taj stil katkad naziva i pedagoškim funkcionalnim stilom¹⁷. Analiziramo li slučajni uzorak jezika udžbenika, vidimo da se značajke stila u praksi često ne poštuju, npr. *Danas su vijadukti premostili vrletne usjeke, tuneli otvorili utrobu i najvećih planina, mostovi povezali otoke s kopnom, a kanali presjekli najveće prepreke* (A. Kalogjera – T. Jelić, *Zemljopis 1*, Školska knjiga, Zagreb 1999: 45).

Rečenica ima značajke (metaforizacija, personifikacija) koje bi mogle biti primjerene književnoumjetničkomu, a ne znanstveno-popularnomu funkcionalnom stilu kojemu bi tekst trebao pripadati.

Jedna je od osnovnih značajka znanstvenoga funkcionalnog stila i dosljedna uporaba nazivlja. U praksi se katkada i ta značajka krši te se u istome udžbeniku ravnopravno upotrebljavaju istoznačni nazivi (*tekućica – vodotok, prometno sredstvo – prometalo* itd.).

¹⁵ U ovome radu istoznačnice shvaćam u širem smislu, tj. one uključuju i istoznačne i bliskoznačne lekseme.

¹⁶ O istoznačnicama (bliskoznačnicama) u reklamama za računalnu opremu vidi više u Mihaljević 1999.

¹⁷ *Hrvatski jezični savjetnik* (1999: 60).

Referati koje pišu studenti trebali bi biti pisani strogo znanstvenim ili barem znanstveno-popularnim funkcionalnim stilom. U ovome je poglavlju provedena analiza tipičnih pogrešaka (jezičnih i stilskih) koje sam uočila u referatima studenata I. godine Hrvatskih studija i III. godine Učiteljske akademije. Osnovne su stilske pogreške:

1. Doslovno preuzimanje čitavih rečenica iz izvora, često bez citiranja. U mnogim je referatima to izraženo do te mjere da student piše npr.: *Naše je istraživanje pokazalo, U našem je rječniku građa raspoređena...*, *U ovome radu se dokazuje...* ili *Građu smo prikupljali...*, iako sam nije proveo nikakvo istraživanje, napisao rječnik, prikupljao građu ili izveo dokaz, već su navedene rečenice izravno i nekritički preuzete iz izvora.

Zbog nekritičkoga preuzimanja gotovih formulacija iz izvora može doći i do terminoloških neujednačenosti. Tako npr. student u prvome dijelu referata upotrebljava naziv *frazem* da bi u drugome dijelu referata bez ikakva objašnjenja prešao na istoznačan naziv *frazeologizam* jer je promijenio izvor iz kojega je nekritički preuzimao gotove rečenice.

2. Gomilanje suvišnih riječi ili nepotrebno ponavljanje.

Neke poštapalice nisu riječi već skup glasova, a poštapalice mogu biti i neke riječi.

Ako govornik često koristi neku poštapalicu može biti obilježen tom poštapalicom.

Mogu postati problem pa se pokušavaju ispraviti, nekad čak i pedagoškim mjerama u krajnjim slučajevima.

Upotrebljavam ih i ja u svome svakodnevnom govoru, upravo ove koje sam spomenula.

Poštapalice pripadaju funkcionalnom razgovornom stilu. Često se upotrebljavaju u razgovoru.

3. Uvođenje elemenata koji nisu svojstveni znanstveno-popularnom stilu.

Rječnikovo I. izdanje dogodilo se 1895 u Senju.

Velika je prednost ovog rječnika da osim samog englesko-hrvatskog rječnika sadrži i dodatke kojima se autor otvara većem broju čitatelja i korisnika.

Mislim da najčešće jezične pogreške nije potrebno oprimjerivati jer su one same po sebi jasne:

1. pravopisne pogreške – najčešće pogreške pri uporabi *č/ć*, *ije/je*, velikoga i malog slova, zareza;

2. pogrešan položaj enklitike koji nije u skladu s funkcionalnim stilom kojim bi trebali pisati;

3. pogrešna uporaba prijedloga *s/sa*.

Studenti u svojim radovima gotovo nikada nisu upotrebljavali padežne naveske (iznimka su rečenice doslovno preuzete iz izvora), ne trude se posuđenice zamijeniti hrvatskim nazivima ni u onim slučajevima gdje je takva zamjena laka i općeprihvaćena, npr. *termin* – *naziv*, *sistem* – *sustav*, *kompjuter* – *računalo*, *pauza* – *stanka* itd.

Personalni podstil administrativnoga funkcionalnog stila

Za potrebe ovog članka možemo prihvatiti podjelu administrativnoga funkcionalnog stila na zakonodavno-pravni, društveno-politički, diplomatski, poslovni i personalni podstil (Kovačević-Badurina 2001: 480). Personalni se podstil dalje može dijeliti na stil molbe, žalbe, životopisa itd.

Kovačević i Badurina ističu: "(...) dok prosječan govornik hrvatskog jezika uistinu ne mora znati napisati ni novinsku vijest ni stručni/znanstveni članak, a kamoli pjesmu, smatrat će ga se praktično nepismenim ne zna li napisati zahtjev ili molbu, pa i razumjeti tekst nekog pravilnika, statuta ili zakona" (2001: 480).

Smatrajući da je zaista personalni podstil administrativnoga funkcionalnog stila stil koji bi morao svladati svaki školovani govornik hrvatskog jezika u daljnjemu tekstu posebnu pozornost posvećujem analizi poznavanja toga podstila koje pokazuju studenti I. godine.

Analiza prijava na natječaj

Prijava na natječaj pripada administrativnome funkcionalnom stilu i treba sadržavati ove podatke: tko šalje prijavu, komu je prijava poslana (taj se podatak navodi u sredini ili desno), predmet prijave, objašnjenje temeljem se čega i na što tko prijavljuje te koje od postavljenih uvjeta zadovoljava, pozdrav koji je obično koja od ustaljenih formula, ime i prezime i vlastoručni potpis, popis priloga, kad i gdje je prijava napisana (datum i mjesto).

Provela sam istraživanje sa studentima I. godine novinarstva, kroatologije i sociologije na Hrvatskim studijima. Tražila sam da napišu molbu za posao te životopis kao prilog toj molbi. U ovome ću poglavlju analizirati neke od najčešćih pogrešaka koje se javljaju u molbi za posao, a u idućem se poglavlju analiziraju pogreške u životopisu:

1. Piše se prijava *na* natječaj za određeno radno mjesto, a ne *prijava za* natječaj.
2. Nije dobro *u vezi* ili *svezi obavljanja posla*, već *treba u vezi/svezi s obavljanjem posla*.
3. Završna formula glasi *s poštovanjem*, a ne *sa poštovanjem* ili *sa štovanjem*.
4. Nije dobro reći *prilažem fotokopiju ili presliku (ne preslik) mature* nego *prilažem fotokopiju (presliku) maturalne svjedodžbe*.
5. Ako se obraćamo određenoj ustanovi, a ne određenomu čovjeku, *vi se piše malim slovom*.
6. Budući da je karakteristika administrativnog stila jednostavnost i jasnoća, treba izbjegavati suviše riječi i kompliciran stil, npr. umjesto *upoznata sam s radom* treba reći *znam raditi*, umjesto *imam kvalifikacije: visoka stručna sprema*, treba *imam visoku stručnu spremu*, umjesto *željela bih se obratiti s obzirom na objavljeni natječaj* treba *željela bih se prijaviti na objavljeni natječaj*, ili, još jednostavnije, *javljam se na objavljeni natječaj*.

7. Budući da je značajka administrativnog stila impersonalnost, rečenice poput *Prijavljujem se na natječaj koji ste objavili/koji sam vidjela/pročitavši natječaj ili Odlučio sam se prijaviti /na temelju pročitanog natječaja odlučio sam se prijaviti* treba preoblikovati u *Javljam se na natječaj objavljen...*

8. Jedna je od negativnih značajka administrativnoga stila pretjerana uporaba pleonazama, tj. suvišno gomilanje istoznačnih riječi. Stoga rečenicu *svakodnevno radim i služim se PC-em* treba preoblikovati u *znam se služiti osobnim računalom ili svakodnevno radim na osobnome računalu*.

9. Negativna je značajka administrativnog stila i uporaba nepoželjnih (lažnih) administrativizama pa riječ *privitak* treba zamijeniti s *prilog*, *uvjerenje* s *potvrda*, *zamolba* s *molba* itd.

Analiza životopisa

Životopis može biti pisan književnoumjetničkim¹⁸ ili administrativnim funkcionalnim stilom. Ovo je primjer dijela životopisa koji pripada književnoumjetničkome funkcionalnom stilu:

Iz moga života

Moji mladi dani protekli su – tako mi se barem ponekad čini – kao neka mala priča. Priča kadgod i nevesela, na mahove i bolna.

Rodio sam se 1. studenoga 1870. u Kraju, malo poviše mora. Maljušno seoce taj moj Kraj. Svih kuća uokolo – petnaest na broju. Što je u njima bilo muških glava, gotovo sve sami mornari. S dalekih oceana malo bi se tko vratio živ. Na domu ostajala djeca – sirotani – i udove, koje nisu ono crnine skidale sa sebe cijeli svoj život. A meni je ona njihova crnina padala na srce kao neka mučna sjena.

U Kraju nije bilo škole. Trebalo je u Lovran, k babi. Tu sam dospio u ruke učitelju, grdnom otpadniku našeg naroda, koji je od nas, svojih učenika, htio stvoriti same izrode. (Opatija, u srpnju 1955. g.)

Viktor Car Emin

Životopis koji se prilaže molbi za posao ili koji se piše za napredovanje u struci, upis na pojedine fakultete, dobivanje stipendije itd. treba biti pisan administrativnim funkcionalnim stilom. Osnovni su podaci koje sadržava takav životopis: mjesto i vrijeme rođenja, podaci o školovanju, podaci o radnome iskustvu, podaci o posebnim zaslugama u struci te ostalo bitno za namjenu za koju se piše životopis: poznavanje jezika, poznavanje rada na računalu, članstvo u stručnim društvima, boravak u inozemstvu itd.

¹⁸ Npr. pripovijetka ili roman pod naslovom *Moj život* može književnoumjetničkim stilom opisati autorov život. Takav bi se tekst po svim značajkama razlikovao od životopisa pisanog administrativnim funkcionalnim stilom.

Ako na Iskonovoj mrežnoj stranici (adresa www.iskon.hr) u tražilicu utipkamo riječ *životopis*, naći ćemo 3665 različitih životopisa na hrvatskome jeziku, od životopisa svetaca, književnika, znanstvenika, akademika do životopisa potpuno nepoznatih ljudi. Već površnim pregledom tih životopisa možemo utvrditi da se s obzirom na strukturu ti životopisi mogu podijeliti u dvije skupine. U prvu skupinu spadaju životopisi pisani u obliku natuknica, npr.:

- *Datum i mjesto rođenja: 20. veljače 1929, Sušak-Rijeka*
- *Obrazovanje:*
- *1935–1947. Osnovno i klasična gimnazija u Sušaku (Rijeka)*
- *1947–1953. Inženjer kemije, Sveučilište u Zagrebu, Tehnički fakultet, Kemijsko-tehnološki odjel*
- *1960. Doktorat kemijskih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet...*

U drugu skupinu spadaju životopisi pisani kao kontinuirani tekst¹⁹. Kao primjer takvog životopisa navodim nekoliko karakterističnih studentskih životopisa :

1. *Rođena sam u Zagrebu prije 20 godina, gdje sam završila osnovnu, te srednju IX. gimnaziju u kojoj sam maturirala. Trenutno sam student Hrvatskih studija na kolegijima sociologije i filozofije. U vrijeme svog školovanja pohađala sam tečajeve engleskog i francuskog jezika, kojima se vrlo dobro služim i u praksi. Vozačku dozvolu dobila sam prije dvije godine, kompjutorom se mogu služiti u raznim programima, kao i internetom.*

Nadam se da ćete uvažiti moj odgovor na vaš oglas kao životopis i da ćete mi u skoroj budućnosti dati odgovor.

2. *Rođen sam u Zagrebu 1983. godine. Sa šest godina krenuo sam u osnovnu školu Tin Ujević, bivši Hasan Kikić. Sa 14 godina sam završio osnovnu školu i upisao se u gimnaziju. U gimnaziju sam išao 4 godine i sa 18 godina sam maturirao. Sa 18 godina sam se upisao na Hrvatske studije, i eto sad još uvijek studiram. Zaboravio sam napomenut da sam tokom školovanja u 1, 2. i početkom 3. razreda gimnazije učio engleski jezik u školi za strane jezike u Varšavskoj.*

3. *Rođena sam 3. 11. 1982. u Zagrebu kao drugo dijete i prva kćer vlastitih roditelja. Svoj boravak na Zemlji prvih devet godina sam provela u relativno popularnom zagrebačkom kvartu zvanom Špansko. Nakon toga slijedi drugih devet godina na ozloglašenoj Trešnjevci, koje su i danas u optoku. Završila sam opći smjer X. gimnazije, što znači da posjedujem maturalnu svjedodžbu kao očiti dokaz toga. Što se jezika tiče, aktivni sam znalac engleskog jezika i pasivni znalac njemačkog. Trenutno sam student sveučilišta zvanog Hrvatski studiji, na smjeru sociologija-filozofija. Moj opstanak na fakultetu ne mogu garantirati, ali mogu izraziti svoju vječnu nadu u najbolje.*

¹⁹ Te dvije vrste životopisa analizira i Nada Ivanetić (2002).

U tim se životopisima vide elementi književnoumjetničkoga funkcionalnog stila (posebno u životopisu br. 3).

Budući da se u životopisima u obliku kontinuiranoga teksta pojavljuje više pogrešaka, analizirala sam pogreške koje su u takvim životopisima napravili studenti prve godine. Pogreške se mogu podijeliti na stilske (pisanje “književnoumjetničkim”²⁰ umjesto administrativnim funkcionalnim stilom), pravopisne pogreške (*č/ć, ijelje, veliko/malo slovo*, npr. *Hrvatski Studiji, Učiteljska Akademija*, uporaba inverzije bez pisanja zareza), sintaktičke pogreške (najčešće položaj enklitike).

U prvome stupcu tablice navedena je rečenica ili dio rečenice iz studentskog životopisa, a u drugome se stupcu nalazi prijedlog kako bi ta rečenica mogla glasiti kad se isprave jezične i stilske pogreške, tj. prijedlog kako bi trebala glasiti da bi pripadala administrativnome funkcionalnom stilu standardnog jezika. Kad je to bilo potrebno, u zagradi je naveden i kratak komentar.

Dobro se služim radom na računalu	Dobro se služim računalom
Dobro se služim stranim jezicima i to engleskim...	Dobro se služim engleskim jezikom
Dolazim iz malenog sela Končanice nedaleko Daruvara	Dolazim iz Končanice, općina Daruvar
Govorim jedan strani jezik i to engleski	Govorim engleski jezik
Govorim tečno engleski, a ne baš tečno talijanski	Tečno govorim engleski, a služim se / poznajem i talijanski
Imam 10 godina poznavanja engl. jezika	10 godina učim engleski jezik
Imam diplomu profesora hrvatskoga jezika	Diplomirao/diplomirala sam hrvatski jezik
Imam kvalifikacije: visoka stručna sprema	Imam visoku stručnu spremu
Imam osobite interese na području umjetnosti	Posebno me zanima umjetnost
Imam položen	Položila sam
Imam završeni osmogodišnji tečaj engleskog jezika	Završila sam osmogodišnji tečaj engleskog jezika
Inače studiram	Studiram
Ističem vrlo dobro poznavanje	Vrlo dobro poznajem
Ja sam A. R. Zovem se A. R. Ime mi je A, a prezime R.	(ime, prezime i adresa navode se u lijevom gornjem kutu, pa taj podatak ne treba ponavljati)

²⁰ Time ne želim reći da takvi tekstovi imaju književnoumjetničku vrijednost ni da se radi o književnim tekstovima već samo da oni imaju neke značajke svojstvene književnoumjetničkom funkcionalnom stilu (epiteti, subjektivnost, emocionalnost). Studenti nesvjesno nastoje emitirati modele književnoumjetničkoga funkcionalnog stila umjesto modele administrativnoga funkcionalnog stila.

Jezik kojim se služim osim hrvatskog je i engleski	Osim hrvatskog služim se i engleskim jezikom / Služim se engleskim jezikom (budući da je hrvatski jezik materinski te da je na njemu molba i napisana, mislim da je to nepotrebno navoditi)
Maturalna radnja	Maturalni rad
Maturirala sam s odličnim	Maturirala sam s odličnim uspjehom
Moja tema se zvala...	Moja je tema bila...
Najveće dostignuće u srednjoj školi mi je osvojeno I. mjesto	Osvojila sam I. mjesto
Najveći uspjeh mi je bilo županijsko natjecanje iz zemljopisa i matematike	Najveći mi je uspjeh bio sudjelovanje na županijskom natjecanju iz zemljopisa i matematike
Nemam položen vozački ispit	(ne piše se ono što ne znamo i čime se nismo bavili)
O kvaliteti te škole govori u prilog činjenica da ja kao njen bivši polaznik govorim dva strana jezika	Govorim dva strana jezika
Odlično se snalazim na područjima informatike i engleskog jezika	Odlično se služim računalom i odlično govorim engleski jezik
Odlučila sam se vratiti svojoj Matici domovini i njezinom glavnom gradu	Vratila sam se u Zagreb
Mislim da ovaj posao duhovno i fizički ispunjava čovjeka	Mislim da taj posao duhovno i fizički ispunjava čovjeka (subjektivno, pa bi bilo najbolje izostaviti)
Osnovnu školu završio sam u Zagrebu, gdje sam završio i XV. gimnaziju	Osnovnu školu i XV. gimnaziju završio sam u Zagrebu
Ove godine upisala sam fakultet	Upisala sam se na fakultet 2002. godine
Pohađala sam i završila školu	Završila sam školu...
Pohađala sam tečaj engleskog jezika kojeg sad tečno govorim	Pohađala sam tečaj engleskog jezika koji sad tečno govorim
Posjedujem znanje	Znam
Poznate su mi osnove njemačkog	Poznajem osnove njemačkog jezika
Molbi pridajem životopis...	Molbi prilažem životopis...
Prihvatit ću svaki posao koji je primjereno plaćen s obzirom na težinu rada	(subjektivno, nepotrebno)

Rođen sam 17. lipnja 1984. u gradu Zadru	Rođen sam 17. lipnja 1984. u Zadru
Rođen sam sredinom ljeta 1984. godine	Rođen sam 15. srpnja 1984. godine
Rođena sam 17. listopada 1983. u pakračkoj bolnici	Rođena sam 17. listopada 1983. u Pakracu
Rođena sam u Varaždinu. Osnovnu školu završila sam također u Varaždinu.	Rođena sam u Varaždinu gdje sam završila i osnovu školu
Rođena sam u Zagrebu prije dvadeset godina	Rođena sam xxx u Zagrebu
Rođena sam 17. lipnja 1983. u Karlovcu.	Rođena sam 17. lipnja 1983. u Karlovcu
U Karlovcu sam završila osnovnu školu.	gdje sam završila osnovnu školu
Smatram da sam fleksibilna osoba i brzo učim	(subjektivno, pa ne odgovara značajkama stila)
Srednjoškolsko obrazovanje također sam upisala i završila	Srednju školu upisala sam (ne treba upisala i završila ako nije promijenjeno mjesto boravka)
Strani jezici kojim se služim jesu...	Služim se engleskim, njemačkim...
Suradivala sam na radio valovima	Suradivala sam na radiju
Što se tiče jezika, aktivni sam znalac engleskog jezika	Govorim engleski jezik
Tema... mi je bila maturalna radnja	Pisao sam maturalni rad na temu...
Tijekom školovanja imala sam prilike naučiti engleski jezik kojim se dobro služim	Dobro govorim engleski jezik
Trenutno sam student sveučilišta zvanog Hrvatski studiji	Trenutačno studiram na Hrvatskim studijima
Tri godine trenirala sam karate i postigla dobre rezultate	Tri godine trenirala sam karate te imam narančasti pojas / i osvojila sam 3. mjesto na kadetskom prvenstvu Hrvatske (dobro je kad god je to moguće navesti konkretan podatak, a ne samo općenito <i>dobre rezultate</i>)
U Ljetopisu Prve gimnazije objavljena je moja pjesma koja je pohvaljena od strane profesorskog vijeća	U Ljetopisu Prve gimnazije objavljena je moja pjesma koju je pohvalilo profesorsko vijeće
U školi su me naučili	U školi sam učila...
U Zagrebu sam stekla mnogo prijatelja	(krši načelo impersonalnosti, a nevažno je za svrhu za koju se piše životopis)

Upisala sam smjer kroatologije	Upisala sam se na smjer kroatologija / upisala sam kroatologiju
Upisao sam se u elitnu gimnaziju	Upisao sam se u V. gimnaziju
Upoznata sam s radom	Znam raditi
Uz mnogo truda i tada, kao što vidite, nadam se da ću postati dobra profesorica	Željela bih raditi kao profesorica
Uz strane jezike, glumila sam u putujućem kazalištu.	Govorim strane jezike (navesti koje). Glumila sam u putujućem kazalištu.
Velikim uložnim trudom uspjela sam završiti školu	Srednju školu završila sam 2001. godine
Volim putovati i upoznavati druge kulture pa sam iz tog razloga bio sudionikom brojnih međunarodnih seminara	(Volim putovati i upoznavati druge kulture pa sam zbog toga) bio sudionikom brojnih međunarodnih seminara. (prvi je dio rečenice subjektivan, pa se može izostaviti)
Za maturalni rad odabrala sam temu "...", što je bila vrlo dobra tema. Tema je bila vrlo složena i zahtijevala je mnogo rada	Za maturalni rad odabrala sam temu
Za maturalni rad odlučila sam se za temu	Maturalni rad napisala sam na temu... / Za maturalni rad odabrala sam temu...
Zaboravio sam napomenuti	(subjektivno, izostaviti)
Završila sam IX. gimnaziju koju sam maturirala	Pohađala sam IX. gimnaziju. Maturirala sam s (odličnim / vrlo dobrim /...) uspjehom.
Završila sam odličnim uspjehom	Završila sam s odličnim uspjehom
Završila sam osnovnu školu u... Nakon završene osnovne škole upisala sam se u...	Završila sam osnovnu školu... Upisala sam se u...
Završila sam srednju stručnu spremu, opću gimnaziju / Srednja škola koju sam završila jest opća gimnazija	Imam srednju stručnu spremu / Završila sam opću gimnaziju
Završio sam školu obranivši maturu s vrlo dobrim.	Maturirao sam s vrlo dobrim uspjehom
Znam se služiti radom na računalu	Znam se služiti računalom / Znam raditi na računalu
Željela bih se obratiti s obzirom na objavljeni natječaj	Javljam se na natječaj objavljen...
Živim u Luki, mjesto pokraj Zaprešića	Živim u Luki pokraj Zaprešića

U gornjoj tablici nisu navedene sve nego samo najčešće ili najtipičnije pogreške. Iz tablice je vidljivo da studenti često upotrebljavaju komplicirane rečenice, s mnogo ponavljanja i nepotrebnih riječi.

Zaključak

U radu sam željela pokazati da je potrebno u svakome funkcionalnom stilu razlučiti poželjne od nepoželjnih značajka te razgraničiti konkretne ostvaraje funkcionalnog stila za koje se može reći da pripadaju standardu od slučajeva kad oni ne pripadaju standardu. Treba istaknuti da kod govornika hrvatskog jezika još uvijek ne postoji dovoljno jasno izražena svijest o funkcionalnoj raslojenosti standardnog jezika (tu tvrdnju u zaključku svojega rada ističu i Kovačević i Badurina). U radu se analiziraju tipične pogreške u studentskim referatima, životopisima i prijavama za posao. O pogreškama se može govoriti samo sa stajališta funkcionalnoga stila standardnog jezika. Nastoji se pokazati da je funkcionalnim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi (administrativnome i znanstvenome) potrebno posvetiti više pozornosti u nastavnim planovima i programima jer je te stilove teže naučiti, potrebni su svakomu školovanom čovjeku, a sadašnje poznavanje tih stilova ne zadovoljava.

Literatura

- Badurina, L. i M. Kovačević (1998) Funkcionalna sintaksa razgovornoga stila, *Jezična norma i varijeteti*, Zbornik radova, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Rijeka: 19–28.
- Badurina, L. i M. Kovačević (2000) Publicistički stil – problematizacija pojma, *Riječki filološki dani*, 3, Zbornik radova, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka: 19–28.
- Bagić, K. (1997) Beletristički stil. Pokušaj određenja, *Kolo*, 2: 5–16.
- Cook, G. (1992) *The Discourse of Advertising*, Routledge, London and New York.
- Frančić, A. (1999) Antroponimi u reklamama, *Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike*, Zbornik radova, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Rijeka: 241–245.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. i Pilić, J. (2001) *Hrvatski jezik IV*, Profil, Zagreb.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. i Pilić, J. (2002) *Hrvatski jezik IV. Priručnik za nastavnike*, Profil, Zagreb.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. i Vukojević, L. (izv. ur.) (1999) *Hrvatski jezični savjetnik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školske novine – Pergamena, Zagreb.
- Ivanetić, N. (2002) Promjene komunikacijskih oblika: dvije varijante životopisa, *Riječki filološki dani*, 4, Zbornik radova, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka: 135–146.
- Kovačević, M. i Badurina, L. (1999) Temeljna pitanja funkcionalne diferencijacije jezika, *Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike*, Zbornik radova, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Rijeka: 405–418.

- Kovačević, M. i Badurina, L. (2001) Jezični paradoksi administrativnoga stila, *Drugi hrvatski slavistički kongres*, Zbornik radova, I, Osijek: 479–487.
- Kovačević, M. i Badurina, L. (2002) Akademski diskurs, *Riječki filološki dani*, 4, Zbornik radova, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka: 189–206.
- Mihaljević, M. (1998) *Terminološki priručnik*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
- Mihaljević, M. (1999) Analiza diskursa reklama za računalnu opremu, *Teorija i mogućnosti primjene pragmatolingvistike*, Zbornik radova, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Rijeka – Zagreb: 513–523.
- Peti-Stantić, A. (2002) Funkcionalno preslojavanje suvremenoga standarda, *Riječki filološki dani*, 4, Zbornik radova, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka: 365–374.
- Pranjković, I. (1997) Iz tipologije konsituativnih iskaza u tekstovima razgovornoga stila, *Tekst i diskurs*, Zbornik radova, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb: 409–415.
- Pranjković, I. (2001) Funkcionalni stilovi i sintaksa, u: *Druga hrvatska skladnja. Sintaktičke rasprave*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb: 89–95.
- Samardžija, M. (ur.) (1999) *Norme i normiranje hrvatskoga standardnog jezika*, MH, Zagreb.
- Samardžija, M. (1998) *Hrvatski jezik IV*, Školska knjiga, Zagreb.
- Silić, J. (1996) Polifunkcionalnost hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 1: 244–248.
- Silić, J. (1996) Administrativni stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 4: 349–358.
- Silić, J. (1997) Književnoumjetnički (beletristički) stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 1: 359–369.
- Silić, J. (1997) Znanstveni stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 2: 397–415.
- Silić, J. (1997) Novinarski stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 3: 397–415.
- Silić, J. (1997) Razgovorni stil hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 4: 483–496.
- Silić, J. (1998) Leksik i norma, *Radovi Zavoda za slavensku filologiju*, 32: 169–175.
- Silić, J. (1998) Rečenica i funkcionalni stilovi hrvatskoga standardnog jezika, *Kolo*, 1: 435–441.
- Silić, J. (1998) Hrvatski standardni jezik i hrvatska narječja, *Kolo*, 4: 425–430.

FUNCTIONAL STYLES OF (STANDARD) CROATIAN

Summary

The author gives a short survey of all works dealing with functional styles in standard Croatian. She stresses the need to distinguish between functional styles of the standard language and functional styles which are excluded from the standard language. She challenges the theses that the language of advertising belongs to the administrative functional style. In the end she gives an analysis of the language and style of students' papers, applications and curriculum vitae.

Ključne riječi: hrvatski standardni jezik, funkcionalni stilovi, administrativni funkcionalni stil

Key words: Standard Croatian, functional styles, administrative functional style